

De jeneverbes krabbelt weer op

Eric Legras

Een jaar of tien geleden luidden biologen de noodklok voor de jeneverbes in Drenthe. De struiken, dachten zij, zouden op den duur uitsterven. Maar dat valt mee.

Ondertussen zijn er weer honderden jonge en levenskrachtige jeneverbessen in Drenthe. 'Kleuters in een bejaardenhuis': zo omschrijft Albert Kerssies van het Jeneverbesgilde Drenthe de jonge zaailingen van de jeneverbes die steeds vaker opduiken in de heide: „Een jaar of tien geleden hadden veel kenners de jeneverbes zo ongeveer afgeschreven. Jonge struiken waren nauwelijks te vinden en wat er al stond was gaandeweg aan het vergrijzen.”

De laatste jaren vinden vrijwilligers van het gilde, dat werd opgericht om de soms mysterieus ogende struiken voor Drenthe te behouden, weer jonge spruiten. Kerssies: „In het Dwingelderveld steeg het aantal van 35 in 2004 naar meer dan driehonderd vorig jaar. In het Drouwenersand ging het van zo'n honderd naar 310 en in het Echtenerzand van zo'n 180 naar 295.”

Het Mantingerzand, dat geldt als een echte thuishaven van de jeneverbes, bleef naar verhouding achter. Kerssies: „In 2004 vonden we daar precies één zaailing. In 2013 wa-

'Jeneverbessen zijn karakteristiek voor Drenthe, ze zijn een vlaggenschip'

ren dat er niet meer dan zestien. Het kan dat er in het Mantingerzand veel konijnen zitten, die de jonge jeneverbessen wegvreten. Misschien is de bodem er ook ernstiger verzuurd dan in andere natuurgebieden.”

Want verzuring, daar moeten jonge jeneverbessen niets van hebben. Ze slaan slecht aan in een verzuurde bodem en bovendien gaat op verzuurde en vermeste grond een dicht tapijt van gras groeien. Kerssies: „Daardoor kunnen de bessen van de jeneverbes niet meer de bodem bereiken en dus ook niet meer ontkiemen. In de afgelopen tien jaar is de verzuring wel duidelijk afgenomen. Boeren zijn mest in de bodem gaan injecteren en daardoor komt er minder ammoniak, een belangrijke bron van verzuring, in de atmosfeer. Ook de zure regen, onder andere het gevolg van industriële vervuiling, is afgenomen. De jeneverbes vaart daar wel bij.”

In andere natuurterreinen steeg het aantal zaailingen nog spectaculairder. In De Tweelingen in de boswachterij Schoonloo registreerde de tellers van het Jeneverbesgilde in 2004 precies zeven zaailingen. In 2013 waren dat er niet minder dan 230.

Kerssies: „In De Tweelingen gaat het om een bijzondere situatie. Er is daar bos gerooid om plaats te maken voor heide. Daarbij is de grond omgewoeld en minder zure grond naar boven gekomen. Juist in zulke omstandigheden kiemen jonge jeneverbessen beter. Beheerders van natuurterreinen kunnen daar wel van leren. Als ze de jeneverbes een handje willen helpen, dan kunnen ze vergelijkbare omstandigheden scheppen, bijvoorbeeld door stevig te gaan plaggen.”

Hoe de toekomst van de jeneverbes eruit ziet, kan Kerssies nog niet met zekerheid zeggen: „Het gaat in ieder geval de goede kant op. De laatste jaren is er veel onderzoek gedaan en we weten nu beter hoe we de soort kunnen beschermen. Dat is geen luxe, jeneverbessen zijn karakteristiek voor Drenthe, ze zijn een vlaggenschip voor de natuur. En ze helpen bij de promotie van de provincie, je ziet ze regelmatig afgebeeld in de toeristenfolders. De struiken hebben dus ook economische betekenis.”

▲ De jeneverbes is karakteristiek voor Drenthe. Foto Archief DvHN